

Sygn. akt III KK 20/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 czerwca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Włodzimierz Wróbel

Protokolant Teresa Jarosławska

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Barbary Nowińskiej,
w sprawie **M. M.**

skazanego z art. 148 § 1 kk i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 20 czerwca 2013 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]z dnia 9 sierpnia 2012 r., utrzymującego w
mocy wyrok Sądu Okręgowego w R.

z dnia 20 marca 2012 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w R., wyrokiem z dnia 20 marca 2012 r., uznał M. M. za winnego tego, że w dniu 17 października 2010 r. w B., działając wspólnie i w porozumieniu z ustalonym nieletnim, w zamiarze rozboju, a ewentualnym pozbawienia życia P. Ł., wykorzystując jego stan nietrzeźwości oraz używając wobec niego przemocy w ten sposób, że po kopnięciu i upadku pokrzywdzonego, wielokrotnie kopał leżącego w głowę, szczególnie w twarzoczaszkę, uderzył go pięścią w twarz, następnie po przeszukaniu odzieży i bagażu podręcznego zabrał mu w celu przywłaszczenia pieniądze w kwocie 59 złotych, dwie paczki papierosów „Nevada”, zapalniczkę, zegarek ręczny, a następnie zadał pokrzywdzonemu kolejne kopnięcia w głowę wskutek czego spowodował u niego liczne (opisane szczegółowo w wyroku) obrażenia ciała, które skutkowały naruszeniem czynności narządów ciała pokrzywdzonego na okres powyżej siedmiu dni, z tym, że obrażenia czaszkowo – mózgowe spowodowały utratę przytomności, po czym pozostawił pokrzywdzonego nieprzytomnego na poboczu drogi, w stanie uniemożliwiającym samodzielne wezwanie pomocy, w niskiej temperaturze otoczenia, który nie odzyskując przytomności zmarł na miejscu zdarzenia w wyniku wychłodzenia organizmu, przy czym możliwość wystąpienia skutku w postaci zgonu pokrzywdzonego przewidywał i na to się godził, to jest za winnego przestępstwa z art. 148 § 1 k.k. w zb. z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za przestępstwo to wymierzył mu karę 10 lat pozbawienia wolności.

Wyrok ten zaskarżony został w całości apelacją obrońcy oskarżonego, w której zarzucono wyrokowi obrazę przepisów prawa materialnego – art. 148 § 1 k.k., art. 53 § 1 i 2 k.k. i art. 54 § 1 k.k., obrazę przepisów prawa procesowego – art. 2 § 1 k.p.k., art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k. i art. 7 k.p.k. oraz przepisu art. 424 § 1 k.p.k. W apelacji sformułowano również zarzut rażącej niewspółmierności wymierzonej M. M. kary pozbawienia wolności.

Po rozpoznaniu tej apelacji Sąd Apelacyjny, wyrokiem z dnia 9 sierpnia 2012 r., utrzymał zaskarżony wyrok w mocy.

Kasację od tego wyroku wniósł obrońca M. M. Zarzucił w niej orzeczeniu Sądu Apelacyjnego rażące naruszenie prawa procesowego, „polegające na obrazie przepisów art. 4 k.p.k., art. 5 § 1 k.p.k. i art. 7 k.p.k. przez dokonanie oceny materiału dowodowego w oparciu jedynie o okoliczności i dowody dla oskarżonego

niekorzystne, bez uwzględnienia okoliczności i dowodów dla niego korzystnych, bez uwzględnienia wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego gdy chodzi o możliwości przewidywania przez tak młodego sprawcę skutku w postaci śmierci pokrzywdzonego „przez wychłodzenie organizmu”, w oparciu o tezy pozadowodowe rzutujące na ocenę zamiaru i winy oskarżonego za zbrodnię zabójstwa i rozstrzyganie w tym zakresie /zamiaru ewentualnego zabójstwa/ nie dających się usunąć wątpliwości na niekorzyść oskarżonego M. M., co skutkowało utrzymaniem w mocy zaskarżonego wyroku”.

W kasacji sformułowano także zarzut rażącego naruszenia art. 433 § 2 k.p.k. przez nierozważenie i nieustosunkowanie się przez Sąd Apelacyjny do wszystkich zarzutów i wniosków apelacyjnych w uzasadnieniu wyroku, co miało wpływ na treść tego wyroku.

Podnosząc powyższe zarzuty obrońca skazanego wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W pisemnej odpowiedzi na kasację Prokurator Apelacyjny wniósł o oddalenie kasacji obrońcy M. M., jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesiona przez obrońcę skazanego kasacja okazała się skuteczna w tym znaczeniu, że konieczne stało się uchylenie zaskarżonego nią wyroku i przekazanie sprawy sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania. Takie rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego nie wynikało jednak z uwzględnienia zarzutów i wniosku kasacji obrońcy M. M., a stało się konsekwencją ujawnienia uchybienia w postaci bezwzględnej przesłanki odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Zgodnie z treścią art. 536 k.p.k. Sąd Najwyższy rozpoznaje kasację w granicach zaskarżenia, a w zakresie szerszym – w wypadkach określonych między innymi w art. 439 k.p.k. Obliguje to sąd kasacyjny do kontroli sprawy pod kątem wystąpienia naruszeń prawa o charakterze bezwzględnych przesłanek odwoławczych, bez względu na to, czy tego rodzaju zarzuty naruszenia prawa podniesione zostały w kasacji. Przepis art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. wskazuje jako bezwzględną przesłankę odwoławczą wydanie orzeczenia przez nienależycie obsadzony sąd. Sąd odwoławczy rozpoznający apelację w sprawie M. M. orzekał w

składzie, w którym zasiadał delegowany do orzekania w Sądzie Apelacyjnym sędzia sądu okręgowego. Do orzekania w sądzie wyższego rzędu SSO A. M. delegował na podstawie art. 77 § 9 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych - Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] (k. 1291 akt, delegacja na dzień 2 sierpnia 2012 r.). Uzyskał on najpierw, zgodnie ze wskazanym przepisem, zgodę sędziego na delegowanie oraz zgodę Kolegium Sądu Apelacyjnego. Ta ostatnia wyrażona została w formie uchwały w dniu 19 kwietnia 2012 r., przy czym kolegium wyraziło zgodę na delegowanie sędziego A.M. w wymiarze jednego dnia w miesiącu na okres od maja 2012 r. do grudnia 2012 r. (zob. uzyskany w toku postępowania kasacyjnego wyciąg z protokołu posiedzenia Kolegium Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 19 kwietnia 2012 r.).

Apelacja w sprawie M. M. rozpoznawana była przez Sąd Apelacyjny, w którego składzie zasiadał SSO A. M., w dniu 2 sierpnia 2012 r. W tym dniu nie doszło jednak do wydania wyroku. Wyrok w tej sprawie wydano w dniu 9 sierpnia 2012 r. Wprawdzie w aktach sprawy (k. 1308a) znalazła się delegacja dla sędziego A. M. na ten dzień, ale ta delegacja wydana została bez uprzedniej zgody kolegium, zgoda ta obejmowała bowiem tylko jeden dzień w miesiącu. Orzekanie w dniu 9 sierpnia 2012 r. było natomiast drugim w sierpniu dniem orzekania przez sędziego delegowanego.

Przepis art. 77 ustawy umożliwiający delegowanie sędziów jest przepisem o charakterze wyjątkowym. Zasadą jest bowiem orzekanie przez sędziego wyłącznie w tym sądzie, w którym zgodnie z aktem powołania powierzono mu wykonywanie czynności polegających na sprawowaniu władzy sędziowskiej. Rozwiązanie to stanowi jedną z gwarancji niezawisłości sędziowskiej. Wyjątek w postaci możliwości orzekania w innym sądzie, zwłaszcza w sądzie wyższego rzędu, limitowana jest nie tylko zgodą sędziego i kolegium sądu, ale również nastąpić może, co wynika z art. 77 § 9 u.s.p. tylko w szczególnych wypadkach, uzasadnionych względami racjonalnego wykorzystania kadr oraz potrzebami wynikającymi z obciążenia zadaniami poszczególnych sądów działających na obszarze apelacji. Ponadto łączny okres takiego delegowania nie może przekroczyć 14 dni w roku.

Przepisy o charakterze wyjątkowym interpretowane być powinny w sposób zawężający, ścisły. W tym stanie rzeczy nie można uznać, aby delegacja dla

sędziego sądu okręgowego na dzień 9 sierpnia 2012 r. była prawidłowa. Na tę delegację, obejmującą drugi dzień orzekania w miesiącu, kolegium sądu nie wyraziło zgody. W orzecznictwie Sądu Najwyższego konsekwentnie prezentowany jest pogląd o zaistnieniu bezwzględnej przesłanki odwoławczej w postaci nienależytej obsady sądu z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., jeżeli w składzie sądu orzekał sędzia z sądu niższego rzędu, na którego delegowanie, prezes sądu nie uzyskał zgody kolegium sądu (zob. m. in. wyrok z dnia 17 maja 2011 r., III KK 104/11, LEX nr 795788 i wskazane w jego uzasadnieniu orzeczenia oraz uchwała 7 sędziów z dnia 24 maja 2012 r., III CZP 77/11, OSNC z 2012 r., z. 11, poz. 123; wyrok z dnia 25 listopada 2010 r., V KK 177/10, LEX nr 653673).

W tej sytuacji niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia konieczne było uchylenie zaskarżonego kasacją wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Wobec uwzględnienia z urzędu bezwzględnej przesłanki odwoławczej bezprzedmiotowe stało się rozpoznanie zarzutów kasacji obrońcy M. M. W toku ponownego rozpoznania szczególnej uwagi sądu odwoławczego wymagać będzie kwestia prawidłowości zaskarżonego wyroku w zakresie ustalenia postaci zamiaru, z którym działać miał M. M.